

УДК 338.02:69.003:004.89

DOI: 10.30977/ЕТК.2225-2304.2024.43.62

СТАН ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

МАМОНОВ К. А., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0797-2609

ГОЙ В. В., кандидат економічних наук, докторант кафедри економіки та маркетингу, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

E-mail: vasssgoi@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1822-4478

КОВАЛЕНКО Л. Б., кандидат фіз-мат. наук, доцент, завідувач кафедри вищої математики і математичного моделювання, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

E-mail: lbkovalenkovm@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5959-9762

ПРУНЕНКО Д. О., доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри транспортних систем і логістики, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

E-mail: prunenkodea@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7322-9998

ПРИТУЛА М. В., директор Адвокатського бюро «Михайла Притули».

E-mail: m.v.prytula@icloud.com, ORCID: 0009-0005-0797-9818

***Анотація.** Доведена актуальність теми дослідження. У результаті дослідження стану та тенденцій розвитку будівельної сфери визначено: будівельна сфера є важливою галуззю економіки держави, яка впливає на її розвиток і забезпечує функціонування інших сфер діяльності. Вона відображає тенденції та є індикатором розвитку економіки держави. Будівельна сфера більш інертно реагує на зміни, що відбуваються в державі, як в аспекті розвитку, так і накопичення негативних явищ; за період до 2020 р. спостерігається зростання основних показників діяльності будівельної сфери. Зокрема, зміцнюється виробничо-господарський потенціал за рахунок зростання основних засобів, оборотних активів, джерел фінансування. Слід відзначити, що знижується значення власного капіталу, поряд зі збільшенням рівня поточних зобов'язань. Це впливає на рівень фінансової стійкості будівельних підприємств; у «військовий» період відбувається зниження показників діяльності будівельних підприємств, скорочення рівня виробничо-господарського потенціалу, інвестиційної привабливості; за досліджений період більшість підприємств будівельної сфери є прибутковими, проте за останні два роки зростає їх збитковість; слід вказати на уповільнення розвитку робочого потенціалу у будівельній сфері, що знижує тенденції та рівень розвитку будівельних підприємств.*

У результаті дослідження встановлено, що будівельні підприємства мають різноаспектний характер розвитку. На більшості суб'єктів господарювання спостерігається зростання ефективності використання активів, результативності й

фінансової стійкості, зміцнюється поточна ліквідність. Водночас у структурі джерел фінансування більшість з них здійснюється за рахунок позикових коштів, що знижує фінансову стійкість будівельних підприємств. Представлені показники формують основу для побудови економічної складової інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств.

Встановлено, що відсутні комплексні економічні системи управління всіма видами ресурсів, автоматизація процесів їх формування та використання, враховуючи сучасний інструментарій штучного інтелекту, просторові аспекти діяльності суб'єктів господарювання, що особливо актуально у будівельній сфері. Тому розробка запропонованої інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств вирішить актуальні питання, спрямовані на розвиток будівельних підприємств, застосовуючи сучасний інформаційний, аналітичний, економічний, геопросторовий, безпековий інструментарій та інструментарій штучного інтелекту.

Запропоновані кількісні методи визначають економіко-прикладний інструментарій формування та використання інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств. Вони дозволяють визначити чинники діагностично-аналітичної системи оцінки та встановити причинно-наслідкові зв'язки між чинниками для прогнозування змін та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо формування і використання інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств.

Ключові слова: будівельні підприємства, стан, трансформаційні аспекти, розвиток, інтелектуальна економічна система, будівельна сфера, економічні, геопросторові, безпекові, соціальні чинники.

Постановка проблеми. За останні роки відбуваються процеси гальмування розвитку будівельних підприємств, які забезпечують функціонування інших сфер діяльності економіки держави. У цьому контексті слід відзначити зниження обсягів та реалізації будівництва продукції, виробництва житлової та нежитлової нерухомості, кількості підприємств, зниження потенційних можливостей, формування й використання інтелектуального капіталу. Для вирішення складних питань необхідно запропонувати сучасний інструментарій, що забезпечує розвиток будівельних підприємств. При цьому застосовується інтелектуальна економічна система, характеризується їх стан та напрями трансформації. Для розвитку зазначених процесів сформовано та застосовується нормативно-правове забезпечення, яке визначається напрями формування економічної, екологічної та інформаційної безпеки, інноваційними й інвестиційними аспектами, особливостями застосуванням геопросторових даних, забезпеченням соціальних стандартів і гарантій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрями та особливості розвитку будівельних підприємств представлені у наукових розробках [1 – 7]. У роботі [8] визначені напрями та особливості

застосування інвестицій для формування й використання інтелектуального капіталу. Крім того, характеризуються напрями забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності для забезпечення функціонування будівельних підприємств [9 – 10].

Водночас у сучасних умовах увага фокусується на протидії кризовим явищам та забезпеченні конкурентоздатності будівельних підприємств. На цьому наголошується у розробці [11]. На проблемних питаннях щодо забезпечення розвитку будівельних підприємств фокусується увага у роботах [12 – 14].

У наукових розробках вчених розглянуто окремі завдання забезпечення розвитку будівельних підприємств. Проте залишається невирішеним питання визначення можливостей та ефективності застосування сучасного інструментарію інтелектуальної економічної системи для створення умов й забезпечення розвитку будівельних підприємств, що має системний характер.

Невирішені складові загальної проблеми. Поряд із цим залишаються невирішеними питання щодо розробки та реалізації інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є характеристика стану та напрямів розробки й реалізації інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств.

Для отримання результатів вирішуються такі завдання:

– виокремлення чинників, що впливають на розробку та реалізацію інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств;

– визначення напрямів розробки та реалізації інтелектуальної економічної системи.

Отже, враховуючи мету та завдання дослідження, характеристика стану та напрямів розробки й реалізації інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств є актуальними питаннями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характеризуючи чинники, що впливають на розробку та використання інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств, визначаються економічні параметри розвитку галузі. У результаті аналізу визначено, що за досліджуваний період спостерігаються стагнаційні процеси у сфері формування житлового фонду, а саме

його загальна площа майже не змінилась. У той же час у середньому на одну особу відбувається зростання житлового фонду на 18,4 %, проте кількість квартир скоротилась на 8 %. Це пов'язано зі зменшенням кількості населення й уповільненням темпів розвитку житлового будівництва.

На негативні тенденції вказують зниження показників ділової та інвестиційної активності, впевненості, відповідних очікувань і можливостей у більшості сфер економічної діяльності. Особливо ці процеси проявляються у будівельній сфері, що підтверджує висновок про її важливість та індикативний характер.

Рівень забезпеченості замовленнями будівельних підприємств знижується, але цей процес має уповільнений характер. Водночас відбувається скорочення обсягів виробництва та реалізації будівельної продукції, що свідчить про накопичення негативних явищ. Знижується інвестиційна привабливість будівельних підприємств.

Визначено різноаспектність забезпечення оборотними активами будівельних підприємств. Зокрема, на АТ «ХК «Київміськбуд» спостерігається зростання коефіцієнта поточної ліквідності більш ніж у 1,5 рази, що відбувалось за рахунок збільшення виробничих запасів. У той же час відбувається зниження як коефіцієнтів швидкої ліквідності, так і абсолютної ліквідності. Це пов'язано зі зниженням рівня дебіторської заборгованості й залишків грошових коштів, що впливає на можливості АТ «ХК «Київміськбуд» забезпечувати виробничий процес необхідними коштами. Причому на дослідженому підприємстві намагаються зменшувати рівень «заморожування» коштів у дебіторській заборгованості. На ПАТ «Прикарпатбуд» збільшуються коефіцієнти поточної ліквідності та абсолютної ліквідності, що, на противагу від попереднього будівельного підприємства, відбувається за рахунок зростання залишків грошових коштів.

На ПрАТ «Житомирбуд» відбувається зниження ліквідності, що гальмує створення можливостей застосування оборотних активів. Аналогічна тенденція спостерігається на ТОВ «Інтеграл-Буд» та ТОВ Будівельна компанія «Міськжитлобуд». Зростання коефіцієнтів ліквідності за досліджений період спостерігається на АТ «Трест Житлобуд-1» та ТОВ «Житлобуд-2».

За досліджений період на більшості будівельних підприємств (АТ «ХК «Київміськбуд», ПрАТ «Житомирбуд», ПАТ «Прикарпатбуд», АТ «КДБК», ТОВ «Житлобуд-2») спостерігається зростання фондівдачі, що вказує на збільшення рівня ефективності використання основних засобів. У той же час тенденції до зниження цього показника відбуваються на ТОВ «Інтеграл-Буд», АТ «Трест Житлобуд-1», ТОВ Будівельна компанія «Міськжитлобуд».

Динаміка коефіцієнта оборотності активів свідчить про його скорочення на: АТ «ХК «Київміськбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд», АТ «Трест Житлобуд-1», ТОВ Будівельна компанія «Міськжитлобуд», ТОВ «Житлобуд-2». Це вказує на зниження ефективності використання оборотних активів. Слід відзначити формування підґрунтя для зростання їх ефективності використання на ПрАТ «Житомирбуд», ПАТ «Прикарпатбуд», АТ «КДБК».

Необхідно зазначити, що на процеси формування та використання інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств впливають інформаційні, аналітичні, економічні, геопросторові, безпекові чинники із врахуванням напрямів та особливостей застосування штучного інтелекту.

Визначено кількісні методи оцінки рівня формування та використання інтелектуальної економічної системи, що дозволяє побудувати основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Інтелектуальна економічна система на будівельних підприємствах є складною багаторівневою системою, яка формується різними компонентами. Важливим елементом представленої системи є економічні чинники, які застосовуються для побудови кількісної основи формування інтелектуальної економічної системи. До економічних чинників включаються показники фінансового стану: коефіцієнти ліквідності, фондівдача, коефіцієнт оборотності оборотних активів, рентабельності реалізації будівельної продукції, коефіцієнти фінансової автономії і залежності. Крім того, для формування кількісної основи визначається зміна цих показників шляхом застосування результатів розрахунку базового індексу.

Для розробки інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств запропоновано використовувати геопросторові чинники, які складаються із просторової, будівельної, екологічної,

транспортної складових. Для формування та реалізації інтелектуальної економічної системи використовуються групи локальних безпекових чинників.

Формування та використання інтелектуальної економічної системи залежить від комплексу соціальних чинників, які обумовлюють функціонування і розвиток будівельних підприємств. Зазначені чинники створюють підґрунтя для залучення інвестиційних ресурсів у будівельну сферу шляхом забезпечення платоспроможності замовників будівельної продукції.

Висновки. Таким чином, у результаті дослідження стану та тенденцій розвитку будівельної сфери визначено:

1. Будівельна сфера є важливою галуззю економіки держави, яка впливає на її розвиток і забезпечує функціонування інших сфер діяльності. Вона відображає тенденції та є індикатором розвитку економіки держави. Будівельна сфера більш інертно реагує на зміни, що відбуваються в державі, як в аспекті розвитку, так і накопичення негативних явищ.

2. За період до 2020 р. спостерігається зростання основних показників діяльності будівельної сфери. Зокрема, зміцнюється виробничо-господарський потенціал за рахунок зростання основних засобів, оборотних активів, джерел фінансування. Слід відзначити, що знижується значення власного капіталу, поряд зі збільшенням рівня поточних зобов'язань. Це впливає на рівень фінансової стійкості будівельних підприємств.

3. У «військовий» період відбувається зниження показників діяльності будівельних підприємств, скорочення рівня виробничо-господарського потенціалу, інвестиційної привабливості.

4. За досліджений період більшість підприємств будівельної сфери є прибутковими, проте за останні два роки зростає їх збитковість.

5. Слід вказати на уповільнення розвитку робочого потенціалу у будівельній сфері, що знижує тенденції та рівень розвитку будівельних підприємств. Особливо це стосується розробки й впровадження інтелектуальних економічних систем.

У результаті дослідження встановлено, що будівельні підприємства мають різноаспектний характер розвитку. На більшості суб'єк-

тів господарювання спостерігається зростання ефективності використання активів, результативності й фінансової стійкості, зміцнюється поточна ліквідність. Водночас у структурі джерел фінансування більшість з них здійснюється за рахунок позикових коштів, що знижує фінансову стійкість будівельних підприємств. Зазначені показники формують основу для побудови економічної складової інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств.

Встановлено, що відсутні комплексні економічні системи управління всіма видами ресурсів, автоматизація процесів їх формування та використання, враховуючи сучасний інструментарій штучного інтелекту, просторові аспекти діяльності суб'єктів господарювання, що особливо актуально у будівельній сфері. У цьому контексті заслуговують на увагу процеси розробки та реалізації інтелектуальної економічної системи на будівельних підприємствах як комплексного інструментарію, що об'єднує сучасні техніку, технологію, аналітичне, інформаційне та економічне забезпечення, із врахуванням напрямів та особливостей розвитку штучного інтелекту.

Запропоновані кількісні методи визначають економіко-прикладний інструментарій формування та використання інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств. Вони дозволяють визначити чинники діагностично-аналітичної системи оцінки та встановити причинно-наслідкові зв'язки між чинниками для прогнозування змін і прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо формування та використання інтелектуальної економічної системи будівельних підприємств.

Література

1. Грицьков Є. В. Теоретико-методологічні основи формування та використання корпоративної соціальної відповідальності будівельних підприємств: дис... д-ра екон. наук: 08.00.04. Київ, 2021. 673 с.
2. Стратегія розвитку підприємств невиробничої сфери регіону: монографія / за ред. І. М. Школи, А. А. Вдовічена. Чернівці: Книги – XXI, 2008. 288 с.
3. Норкіна Т. П., Скарбун З. О. Удосконалення управління інноваційним розвитком підприємств будівельної галузі. *Економіка будівництва і міського господарства*. 2013. Т. 9. №1. С. 55–62.

4. Величко В. А. Теоретико-методологічні засади формування та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельних підприємств: дис... д-ра екон. наук: 08.00.04. Харків, 2021. 626 с.
5. Величко В. А. Розробка дорожньої карти забезпечення ефективності рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. 2020. Том 31(70) № 2. Частина 1. С. 161–165.
6. Величко В. А. Сучасні підходи до управління взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств. *Приазовський економічний вісник. Серія: Економіка та управління підприємствами: електронний науковий журнал* 2020. Випуск 3 (20). С. 89–93.
7. Мамонов К. А., Величко В. А., Грицьков Є. В., Троян В. І., Зубарев Д. М. Формування партнерських стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах: організаційно-економічні аспекти. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 2. С. 362–373.
8. Мамонов К. А., Пруненко Д. О. Характеристика напрямів формування капітальних інвестицій для забезпечення ефективності використання інтелектуального капіталу будівельного підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 1(49). Том 1. С. 183–187.
9. Биба В. В. Інвестиційне забезпечення розвитку будівельної галузі в Україні. *Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. 2013. № 1 (38). С. 67–71.
10. Бубенко О. П. Інноваційні складові підвищення ефективності будівельних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2012. №12. С. 156–161.
11. Мамонов К. А., Пруненко Д. О. Оцінка конкурентоспроможності будівельних підприємств: теоретичні аспекти. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27. № 3. С. 199–203.
12. Есипенко А. Д. Інвестиційний та інноваційний розвиток будівельної галузі України в умовах світової фінансової та економічної кризи. *Сучасні технології, матеріали і конструкції у будівництві*. 2009. № 2. Т.7. С. 120–122.
13. Проданова Л. В., Панкова Л. І., Зайва Ю. О. Проблемні аспекти розвитку ринку будівельної галузі України. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 6-2 (06). С. 57–61.
14. Komelina O. V., Vasiuta V. V., Miniailenko I. V. Spatial development of construction: modeling and its financial and investment support. *International Journal of Engineering & Technology*. 2018. № 7. С. 183–190.

References

1. Hrytskov, Ye. V. (2021). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia ta vykorystannia korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti budivelnykh pidpryiemstv [Theoretical and methodological foundations of the formation and use of corporate

social responsibility of construction enterprises]. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

2. Shkola, I. M., Vdovichen, A. A. (Ed.). (2008). *Stratehiia rozvytku pidpriemstv nevyrobnychoi sfery rehionu*. [Strategy for the development of non-manufacturing enterprises in the region]. Chernivtsi: Knyhy–XXI. [in Ukrainian].

3. Norkina, T. P., Skarbun, Z. O. (2013). *Udoskonalennia upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpriemstv budivelnoi haluzi* [Improvement of management of innovative development of enterprises in the construction industry]. *Ekonomika budivnytstva i miskoho hospodarstva - Economics of construction and urban economy*, 9(1), 55–62 [in Ukrainian].

4. Velychko, V. A. (2021). *Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia ta realizatsii steikkholderno-orientovanoi stratehii upravlinnia budivelnykh pidpriemstv* [Theoretical and methodological foundations of the formation and implementation of a stakeholder-oriented management strategy of construction enterprises]. Doctor's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

5. Velychko, V. A. (2020). *Rozrobka dorozhnoi karty zabezpechennia efektyvnosti rivnia steikkholdernykh vidnosyn budivelnykh pidpriemstv* [Development of a roadmap for ensuring the effectiveness of the level of stakeholder relations of construction enterprises]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho - Academic notes of the Tavri National University named after V.I. Vernadskyi*, 31(70), 161–165 [in Ukrainian].

6. Velychko, V. A. (2020). *Suchasni pidkhody do upravlinnia vzaiemodiieiu steikkholderamy budivelnykh pidpriemstv* [Modern approaches to managing the interaction of stakeholders of construction enterprises]. *Elektronnyi naukovyi zhurnal «Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk». Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy - Electronic scientific journal "Pryazov Economic Herald". Economics and enterprise management.*, 3(20), 89–93 [in Ukrainian].

7. Mamonov, K. A., Velychko, V. A., Hrytskov, Ye. V., Troian, V. I., Zubarev, D. M. (2021). *Formuvannia partnerskykh steikkholdernykh vidnosyn na budivelnykh pidpriemstvakh: orhanizatsiino-ekonomichni aspekty* [Formation of partnership stakeholder relations at construction enterprises: organizational and economic aspects]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky - Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2, 362–373 [in Ukrainian].

8. Mamonov, K. A., Prunenکو, D. O. (2017) *Kharakterystyka napriamiv formuvannia kapitalnykh investytsii dlia zabezpechennia efektyvnosti vykorystannia intelektualnoho kapitalu budivelnoho pidpriemstva* [Characterization of directions for the formation of capital investments to ensure the efficiency of the use of intellectual capital of a construction enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu - Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 1(49), 183–187 [in Ukrainian].

9. Byba, V. V. (2013) *Investytsiine zabezpechennia rozvytku budivelnoi haluzi v Ukrainu* [Investment support for the development of the construction industry in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho natsionalnoho tekhnichnoho*

universytetu imeni Yurii Kondratiuka - Scientific Bulletin of the Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk, (38), 67–71 [in Ukrainian].

10. Bubenko, O. P. (2012) Innovatsiini skladovi pidvyshchennia efektyvnosti budivelnykh pidpriemstv [Innovative components of increasing the efficiency of construction enterprises]. *Biznes Inform - Business Inform*, 12, 156–161 [in Ukrainian].

11. Mamonov, K. A., Prunencko, D. O. (2017) Otsinka konkurentospromozhnosti budivelnykh pidpriemstv: teoretychni aspekty [Evaluation of the competitiveness of construction enterprises: theoretical aspects]. *Ekonomichnyi analiz - Economic analysis*, 27(3), 199–203 [in Ukrainian].

12. Esypenko, A. D. (2009) Investytsiinyi ta innovatsiinyi rozvytok budivelnoi haluzi Ukrainy v umovakh svitovoi finansovoi ta ekonomichnoi kryzy [Investment and innovative development of the construction industry of Ukraine in the conditions of the global financial and economic crisis]. *Suchasni tekhnologii, materialy i konstruksii u budivnytstvi*, 2(7), 120–122 [in Ukrainian].

13. Prodanova, L. V., Pankova, L. I., Zaiva, Yu. O. (2016) Problemni aspekty rozvytku rynku budivelnoi haluzi Ukrainy [Problematic aspects of the development of the Ukrainian construction industry market]. *Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii - Modern technologies, materials and structures in construction*, 6-2(06), 57–61 [in Ukrainian].

14. Komelina, O. V., Vasiuta, V. V., Miniailenko, I. V. (2018) Spatial development of construction: modeling and its financial and investment support. *International Journal of Engineering & Technology - Economic Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 7, 183–190.

STATE AND TRANSFORMATIONAL ASPECTS OF THE INTELLECTUAL ECONOMIC SYSTEM DEVELOPMENT AT CONSTRUCTION ENTERPRISES

MAMONOV K., Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Land Administration and Geoinformation Systems, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

E-mail: kostia.mamonov2017@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0797-2609

GOI V., candidate of economic sciences, doctoral student of the Department of Economics and Marketing, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

E-mail: vasssgoi@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1822-4478

KOVALENKO L., candidate of physics and mathematics. of Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Higher Mathematics and Mathematical Modeling, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

E-mail: lbkovalenkovm@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5959-9762

PRUNENKO D., Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Transport Systems and Logistics, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

E-mail: prunenkode@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7322-9998

PRYTULA M., Director of the Mykhaila Prytula Law Firm.

E-mail: m.v.prytula@icloud.com, ORCID: 0009-0005-0797-9818

Abstract. *The relevance of the research topic is proven. Based on the study of the state and development trends of the construction sector, the following was determined: the construction sector is an important branch of the state's economy, which affects its development and ensures the functioning of other spheres of activity. It reflects trends and is an indicator of the development of the state's economy. The construction sector reacts more inertly to the changes taking place in the country, both in terms of development and the accumulation of negative phenomena; for the period before 2020, there was an increase in the main indicators of the construction sector. In particular, the production and economic potential were strengthened due to the growth of fixed assets, current assets, and sources of financing. It should be noted that the value of equity was decreasing along with an increase in the level of current liabilities. This affected the level of financial stability of construction enterprises; in the "military" period there has been a decrease in the activity indicators of construction enterprises, a reduction in the level of production and economic potential, investment attractiveness; during the studied period, most enterprises in the construction sector are profitable, but their unprofitability has been increasing over the last two years; it should be pointed out the slowdown in the development of labor potential in the construction sector, which reduces the trends and level of development of construction enterprises.*

As a result of the study, it was concluded that construction enterprises have a multifaceted nature of development. At most economic entities, there is an increase in the efficiency of the use of assets, productivity and financial stability, and current liquidity is strengthening. At the same time, in the structure of financial sources, most of them operate at the expense of borrowed funds, which reduces the financial stability of construction enterprises. The presented indicators form the basis for building the economic component within the intellectual economic system of construction enterprises.

It has been proven that there are no comprehensive economic systems for managing all types of resources, automation of the processes of their formation and use, taking into account the modern tools of artificial intelligence, spatial aspects of the activity of economic entities, which is especially relevant in the construction sector. Therefore, the development of the proposed intelligent economic system of construction enterprises will solve urgent issues aimed at the development of construction enterprises, using modern informational, analytical, economic, geospatial, security tools and tools of artificial intelligence.

The proposed quantitative methods determine the economic and applied tools for the formation and use of the intelligent economic system of construction enterprises. They make it possible to determine the factors of the diagnostic and analytical assessment system and to establish cause-and-effect relationships between the factors for forecasting changes and making informed management decisions regarding the formation and use of the intelligent economic system of construction enterprises.

Key words: *construction enterprises, state, transformational aspects, development, intellectual economic system, construction sphere, economic, geospatial, security, social factors.*